

Универзитет у Нишу
ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ
Бр. 01-2463/1
26/09/2023. године

На основу члана 36. Правилника о мастер академским студијама права Служба за наставу и студентска питања даје следеће

О Б А В Е Ш Т Е Њ Е

1. Обавештава се јавност да су завршни мастер рад и Извештај Комисије за оцену и одбрану мастер рада под називом „Положај осуђеница у пенитенцијарним установама”, кандидата Павловић Дијане, број досјеа М002/22-О, студента мастер академских студија права на Правном факултету у Нишу, примљени дана 26/09/2023. године и да се налазе у Библиотеци и на сајту Факултета.
2. Извештај и мастер рад доступни су, у року од 5 (пет) дана од дана истицања овог обавештења на огласну таблу Факултета, заинтересованим лицима у времену од 08,00 до 15,00 сати сваког радног дана.
3. Извештај Комисије за оцену и одбрану мастер рада су саставни део овог обавештења.
4. Ово обавештење истаћи на сајт и доставити Библиотеци.

СЛУЖБА ЗА НАСТАВУ И
СТУДЕНТСКА ПИТАЊА

УНИВЕРЗИТЕТ У НИШУ

ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ

Служба за наставу и студентска питања

На седници Катедре за кривичноправне науке одржане 25. 9. 2023. године начињен је предлог заведен под бр. 02-2446 од 25. 9. 2023. године те је на основу члана 34. и 35. Правилника о мастер академским студијама права Правног факултета Универзитета у Нишу Декан одлуком бр. 01-2453 од 26. 9. 2023. године формирао Комисију за писање извештаја за оцену и јавну одбрану завршног рада под називом: „**Положај осуђеница у пенитенцијарним установама**“, Павловић Дијане, студенткиње мастер академских студија права (број досијеа М 002/22-О), у саставу: Др Миомира Костић, редовни професор Правног факултета у Нишу, ментор, председник Комисије, др Зоран Ђирић, редовни професор Правног факултета у Нишу, члан, и др Дарко Димовски, редовни професор Правног факултета у Нишу, члан. Комисија за писање извештаја за оцену и јавну одбрану завршног рада, после детаљног прегледа завршног рада, Служби за наставу и студентска питања доставља

ИЗВЕШТАЈ

Мастер рад под називом „**Положај осуђеница у пенитенцијарним установама**“, Павловић Дијане, написан је на 73 (седамдесет и три) странице компјутерски обрађеног текста, са проредом. У погледу структуре, мастер рад се састоји из 6 тематски повезаних целина, То су: 1) *Права и обавезе осуђеница*; 2) *Међународноправни оквир заштите осуђеница*; 3) *Правни оквир заштите осуђеница у земљама бивше Југославије*; 4) *Националноправни оквир заштите осуђеница*; 5) *Права осуђеница према одредбама Закона о извршењу кривичних санкција*; и, 6) *Специфичности у погледу права посебних категорија жена лишених слободе*.

Ове тематске целине могу се груписати у две категорије. Прву категорију представљају поглавља која се баве теоријском анализом права жена лишених слободе, кроз

систематски приказ како међународних, тако и националних правних оквира, који сагледавају положај и третман жена лишених слободе у тежњи постављања адекватнијих и побољшаних стандарда у оквиру ове области. Друга група поглавља посвећена је положају осуђених жена који је сагледан кроз призму њихових права и услова под којима издржавају казну затвора. Истражени су облици заштите права лица лишених слободе, њихова доступност затвореницама и ефикасност коју имају. Такође, у оквиру овог дела предметног мастер рада истакла се улога и значај институционалних и ванинституционалних механизма за заштиту права лица лишених слободе, као и специфичности притворског и затворског режима у вези са уживањем основних људских права, уз осврт на специфичности појединих осетљивих група жена лишених слободе, попут затвореница - трудница и осуђених жена које имају дете. Осим ових делова, издвајају се: Увод, Закључак, попис коришћене литературе, сажетак и кључне речи на српском и енглеском језику и биографија студента.

У *Уводу* (стр. 1-4) је изложен предмет мастер рада на тему „Положај осуђеница у пенитенцијарним установама“, који, пре свега, представља уочавање феномена и глобалног питања третмана жена лишених слободе у оквирима затворских система.

У првом делу мастер рада, под називом *Права и обавезе осуђеница* (стр. 5-6) изнешени су основни појмови људских права, сагледани кроз гаранције њиховог поштовања у оквиру установа за извршење кривичних санкција. Наводи се да губитак права на слободу и кретање, који чини основу казне затвора, никако не сме представљати подлогу за губитак осталих људских права. Жене лишене слободе итекако морају уживати заштиту основних права прописаних Уставом, ратификованим међународним уговорима, општеприхваћеним правилима међународног права и законом, а ограничења у погледу уживања тих права треба дозволити само у оној мери која је неопходна да би се испоштовала основна сврха извршења кривичних санкција - да осуђени током извршења казне, применом одговарајућих програма поступања, усвоји друштвено прихватљиве вредности у циљу лакшег укључивања у услове живота после извршења казне како убудуће не би чинио кривично дело. Управо због тога, чињеница да се ова лица налазе у посебним околностима, установама за лишење слободе, захтева од државе да правно регулише њихов положај, а с обзиром на њихову рањивост и немогућност да у потпуности утичу на свој положај у затвореним условима

Други део рада, под називом *Међународноправни оквир заштите осуђеница* (стр. 6-25) посвећен је сагледавању права жена лишених слободе кроз међународне акте. Међународна заједница је на себе преузела комплексан задатак гарантовања права лица лишених слободе. То је допринело стварању међународноправног оквира права лица лишених слободе, који суштински представља гаранцију минималних стандарда које државе треба да обезбеде приликом поступања са лицима лишеним слободе. У раду су приказани најзначајнији међународни документи посвећени заштити права жена лишених слободе, при чему је њихова анализа извршена тако што су најпре сагледани акти усвојени од стране Организације Уједињених нација, а затим и документи регионалних организација – Савета Европе пре свега. Такође, са међународног аспекта, приказана су сва права која су им гарантована. На овај начин тежило се приказивању свеукупних међународних гаранција које су признате женама лишеним слободе.

Трећи део рада, који носи назив *Правни оквир заштите осуђеница у земљама бивше Југославије* (стр. 26-31) посвећен је анализи упоредноправних извора права из ове области. Ради бољег схватања правног положаја жена лишених слободе извршена је анализа гаранција које ове категорије лица уживају у земљама окружења. Тако су анализирани правни извори у Републици Словенији, Републици Хрватској, Републици Северној Македонији, Босни и Херцеговини и Републици Црној Гори.

Четврти део рада, под називом *Националноправни оквир заштите осуђеница* (стр. 32-37) посвећен је приказивању правног положаја жена лишених слободе у Републици Србији. Наша држава је у претходном периоду приступила великом броју међународних конвенција и увела их у домаћи правни систем, те на тај начин у великој мери утицала на усклађивање положаја лица лишених слободе са међународним стандардима. Без обзира на наведено, домаћи правни извори неизоставан су део када говоримо о положају ових лица лишених слободе. Сходно томе, у овом делу рада, представљени су сви правни акти који су од значаја за ову област. Треба указати на чињеницу да, упркос тенденцији да се гаранција права жена лишених слободе на националном плану приближи међународним гаранцијама, неизоставна је чињеница да, за разлику од међународноправних оквира, у домаћем правном систему нема извора посебно прилагођених женама и донетих искључиво ради уређења права осуђених жена. Налазимо да је ово велики недостатак у погледу заштите положаја осуђеница, а

све из разлога што се жене, у биолошко-социолошком смислу, разликују од мушкараца, што ствара потребу да се према њима поступа другачије.

Пети део рада, под називом *Права осуђеница према одредбама Закона о извршењу кривичних санкција* (стр. 38-55), садржи каталог људских права лица лишених слободe који је у домаћем праву гарантован детаљно напред наведеним законом. Наиме, реч је о правном акту од чијег извршења зависи реализација људских права лица лишених слободe, укључујући самим тим и жене, као посебно осетљив део затворске популације. У овом делу рада, анализиране су управо одредбе које чине шести део Закона о извршењу кривичних санкција, а тичу се смештаја, одеће и обуће, исхране, хигијене, здравствене заштите, комуникације са спољним светом, рада, као и осталих питања од значаја за функционисање у установама лишења слободe. Како закон не би био превише обиман и оптерећен детаљима, законодавац је права из овог закона детаљније регулисао бројним правилницима и уредбама, те је због тога паралелно дат и њихов приказ кроз овај део рада.

Шести део рада, под називом *Специфичности у погледу права посебних категорија жена лишених слободe* (стр. стр. 55-62), посвећен је регулисању положаја квалификовано осетљивих група жена, које имају специфичне потребе и према којима треба применити специфичан третман поступања у затворским условима – осуђеницама трудницама, као и осуђеницама које имају децу. Трудноћа и материнство представљају околности које налажу кадровска и техничка прилагођавања, али и стварање посебног приступа у третману осуђеница. Управо из тог разлога, рад детаљно анализира одредбе Закона о извршењу кривичних санкција које су посвећене искључиво правима будућих мајки које се налазе у установама за извршење кривичне санкције, али и оних затвореница које су се већ оствариле у тој улози. Осим овако прокламованих права, Закон прописује и предвиђа један посебан институт у служби заштите осуђеница будућих мајки – институт одлагања извршења казне затвора. Критеријуми и услови за примену овог института, како субјективни, тако и објективни, разрађени су кроз рад.

У *Закључку* (стр. 63-64) је указано на то да, иако се стопа затварања жена повећава, још увек осуђене жене представљају маргинализовану и дискриминисану групу у оквиру затворског сиситема. Правни систем акценат ставља на откривање нових начина и мера

за кажњавање лица која крше прописе него ли на њихову рехабилитацију и припрему за повратак у живот изван решетака. Такође, упркос чињеници да смо као друштво доста напредовали, реакција друштва на одступање од друштвено прихватљивих облика понашања, те њихов став према осуђеницама, далеко је од задовољавајућег. Оно што се не сме заборавити јесте да се, лишењем слободе, грађани лишавaju тог права, али не и других права која су им на слободи гарантована. Ово је разлог због кога гаранције људских права лица лишених слободе стално треба да се мењају, како би постигле стандарде који су признати слободним људима. Исто важи и за материјалне услове у установама, који треба да буду прилагођени потребама садашњих затвореника, а које се разликују од потреба затвореника из периода када су установе грађене. Све ово води закључку да позитивно правни прописи свакако осветљавају пут којим треба ићи ради адекватне заштите затвореница, али пут је дуг и недостаје доста надградње и деоница, које би требало да буду предмет интересовања законодавца. Стога је неопходно предузети активности у циљу уважавања њихових специфичних потреба, те прилагођавања затворског система у што већој мери овој осуђеничкој популацији.

Закључак и предлог

После детаљног разматрања мастер рада „**Положај осуђеница у пенитенцијарним установама**“, Павловић Дијане, студенткиње мастер академских студија права (број досијеа М 002/22-О), можемо да закључимо да је пред кандидаткињом био задатак који је захтевао проучавање домаће и стране лиитературе, претежно из области пенологије, која се непосредно бави и својим предметом обухвата, најпре положај осуђених лица. После анализе завршног рада насловљеног „**Положај осуђеница у пенитенцијарним установама**“, Павловић Дијане, студенткиње мастер академских студија права (број досијеа М 002/22-О), Комисија за писање извештаја за оцену и јавну одбрану завршног рада износи став да се кандидаткиња, на самом почетку свог истраживања, нашла пред изазовом обраде једне недовољно истражене теме, маргинализован егрупе људи – осуђеница. Ослањајући се на референтну пенолошку, криминолошку и правну литературу, кандидаткиња је сагледала суштину правног положаја жена лишених слободе. Кандидаткиња је теоријске хипотезе добро поставила и у закључним разматрањима прецизно изнела одговоре на њих. Стога Комисија закључује да је кандидаткиња остварила постављене циљеве теоријског истраживања.

Значај овог рада је у томе да се укаже да су жене у затворима одувек биле маргинализована група о којој се ретко прича и о којима се ретко ко брине. Наиме, сама чињеница да се се на извршењу затворске казне налази мањи број жена у односу на мушкарце, води ка томе да затвори буду обликовани према мушким потребама, док су жене постале готово невидљиве у овом систему. Њихове специфичне карактеристике, из којих произилазе и специфичне потребе за третманом, неретко бивају занемарене и недовољно истражене. Недостатак заинтересованости и емпатије, у погледу третмана жена осуђеница, довели су до тога да се осуђенице суочавају са низом потешкоћа, које трају од извршења кривичног дела, настављају се у затвору, а интензивирају у периоду реинтеграције у друштвену заједницу након отпуста. Рад тежи да укаже на улогу и значај затворских установа у погледу заштите и остваривања прокламованих права жена лишених слободе, али и утврђивању и спознаји да ли су установе за издржавање казне затвора на прави начин и у свом пуном потенцијалу искоришћене. Значај истраживања на тему „Положај осуђеница у пенитенцијарним установама“ лежи у анализи позитивне законске регулативе, њене примене у пракси, те њеног утицаја на функционисање пенитенцијарних установа прилагођених женама, али и сагледавању положаја и права жена осуђеница унутар њих.

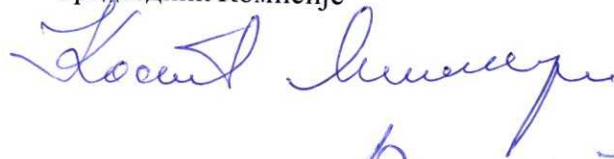
Стога, Комисија закључује да мастер рад „**Положај осуђеница у пенитенцијарним установама**“, Павловић Дијане, студенткиње мастер академских студија права (број досијеа М 002/22-О), представља резултат самосталног и називом оригиналног научног рада из области пенологије. Кандидаткиња је у раду систематизовала и анализирала постојећу и доступну теоријску, стручну и научну литературу и својим радом дала одређени допринос пенологији. С обзиром на испуњеност услова предвиђених чланом 36. Правилника о мастер студијама Правног факултета Универзитета у Нишу, Комисија сматра да је мастер рад: „**Положај осуђеница у пенитенцијарним установама**“, Павловић Дијане, студенткиње мастер академских студија права (број досијеа М 002/22-О), подобан за јавну одбрану, те предлаже Катедри за кривичноправне науке Правног факултета Универзитета у Нишу да усвоји Извештај о оцени мастер рада и његовој подобности за јавну одбрану.

У Нишу, 26. 9 2023. године

ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ

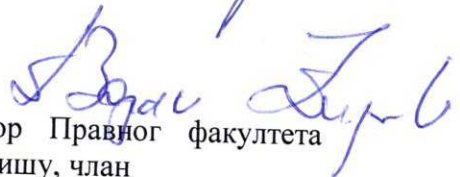
Др Миомира Костић,

редовни професор Правног факултета
Универзитета у Нишу, ментор,
председник Комисије

Др Зоран Ђирић,

редовни професор Правног факултета
Универзитета у Нишу, члан

Др Дарко Димовски,

редовни професор Правног факултета
Универзитета у Нишу, члан

